

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az ügyvéd által képviselt felperesnek az ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű alperesek ellen házastársi közös vagyon megosztása iránt a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróságnál 10.P.IV.20.728/2005. számon megindított és a Fővárosi Bíróságnak 54.Pf.632.494/2008/6. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen az I. rendű alperes által 106. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem és a felperes által Pfv.8. sorszám alatt benyújtott csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. március 9. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 250.000 (Kettőszázötvenezer) forint felülvizsgálati részköltséget.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 905.500 (Kilencszázötezer-öt száz) forint, a felperest pedig, hogy 159.600 (Egyszázötvenkilencezer-hatszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati-, illetve csatlakozó felülvizsgálati illetéket az államnak - külön felhívásra fizessen meg.

Az elsőfokú bíróság útján megkeresni rendeli a Körzeti Földhivatalt, hogy a B-i76561/50/A/90. hrsz. alatt nyilvántartott, természetben B. H. u. 5. II/3. szám alatti ingatlanra feljegyzett felülvizsgálat tényét törölje.

I n d o k o l á s :

A jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a felperes és az I. rendű alperes 1989. január 28-án kötöttek házasságot, melyből 1989. április 29-én R., 1992. szeptember 16-án pedig L. R. utónevű gyermekeik születtek.

2004. év elején a felperes közölte az I. rendű alperessel, hogy válni kíván, ezért a házaspár ügyvéd előtt kísérelték meg a vagyoni igényeik rendezését, ami azonban eredményre nem vezetett.

2004. márciusában az életközösségük végleg megszakadt és a felperes a két közös kiskorú gyermekkel együtt a szüleihez költözött, majd 2004. március 24-én keresetet nyújtott be az elsőfokú bíróságon a házasság felbontása és közös vagyon megosztása iránt. Az elsőfokú bíróság a 2005. március 10. napján kelt 10.P.IV.20.767/2004/28. számú végzésével a II. rendű alperes perbevonása miatt a közös vagyon megosztása iránti keresetet a bontópertől elkülönítette, majd az ugyanezen a napon kelt és jogerőre emelkedett 10.P.IV.20.767/2004/28. számú ítéletével a felperes és az I. rendű alperes házasságát felbontotta.

A volt házasfelek az együttélést a felperes önálló bérleményét képező B., R. út 16. szám alatti lakásban kezdték meg, amelynek bérleti jogviszonyát a felperes a nagyszüleitől ajándékba kapott é-i lakóház ingatlanának az elcserélése útján szerezte meg. Az életközösség ideje alatt, 1990. évben a felperes a bérlakást a nagyszüleitől ajándékba kapott készpénz felhasználásával megvásárolta, majd azt 1997. évben eladta és az eladási ár egy részét a kizárólagos tulajdonát képező B., V. út 170. szám alatti lakás megvételére fordította. A különvagyonához tartozó utóbbi lakást az életközösség megszűnése után, 2004. novemberében 6.000.000 forintért eladta, és a felvett vételárat a szüleinek adta át.

Röviddel a házasságkötést követően, 1990. évben a nászajándékba kapott készpénzből került megvételre a B., T. utca 152. szám alatti ingatlan, amely 1992. októberében 600.000 forintért eladásra került, majd ezt követően vásárolta meg az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonaként nyilvántartott B., P. utca 35. szám alatti ingatlant az adásvételi szerződés tartalma szerint 1.600.000 forint, a felperes előadása szerint pedig 1.800.000 forint vételár ellenében,

A vételár kifizetéséhez az I. rendű alperes tényállítása szerint a testvére által a vételt megelőzően a határon áthozott és neki lakásvásárlás céljára átadott 1.000.000 forint, a felperes előadása szerint pedig a saját szülei által neki ajándékba adott néhány százezer forint, valamint az I. rendű alperes által folytatott kereskedésből eredő megtakarítás került felhasználásra.

Ezt az ingatlant az I. rendű alperes 2004. februárjában 7.000.000 forintért eladta, míg a felperes a szerződésben tanúként volt feltüntetve.

A volt házasfelek utolsó közös lakásául szolgáló és az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonaként nyilvántartott B., H. utca 5. szám alatti lakást az I. rendű alperes a 2000. szeptember 8. napján kelt adásvételi szerződéssel vásárolta meg, a felperes szerint 8.700.000 forint, az I. rendű alperes szerint pedig 8.650.000

forint vételár ellenében úgy, hogy ebből az összegből 2.500.000 forint foglalóként került átadásra.

Az I. rendű alperes tényállítása szerint 1999. augusztusában a Palesztinából (Izrael - Cisz Jordániából) Magyarországra látogató Z. I. R. A. nevű testvére 30.000 USA dollárt hozott át a határon és adott át a részére lakásvásárlás céljára, ezzel az összeggel egy éven át üzletelt, kereskedett, illetve azt bankban helyezte el, majd az utóbbi lakás megvásárlására fordította. A felperes előadása szerint a szülei e lakás megvásárlásához pénzbeli támogatást már nem nyújtottak, hanem annak vételárát a felek az I. rendű alperes üzleteléséből eredő jövedelemből fedezték. A szerződés megkötésénél közreműködő ügyvéd tanúvallomása szerint a felperes - az akkori nyilatkozata szerint - azért nem kérte a saját tulajdoni arányának a szerződésben való feltüntetését, mert nem akart bonyodalmat, a házasságát véglegesnek tekintette.

A K., Sz. u. 38. szám alatti ingatlant az I. rendű alperes 1997. szeptemberében 2.400.000 forint vételárért vásárolta meg, annak vételárát azonban az I. rendű alperes tényállítása szerint az A. I. R. A. nevű palesztin állampolgárságú testvére fizette ki, aki jelen volt a szerződés megkötésénél, mert közös üzleti tevékenységet akartak kezdeni, ami azonban nem valósulhatott meg, mivel a testvére nem kapott letelepedési engedélyt. P. Gy-né eladó és a szerződéskötésnél közreműködő ügyvéd az I. rendű alperes testvérével nem találkozott.

Az I. rendű alperes több esetben kapott kölcsön különböző összegeket a II. rendű alperestől, amelyek közül csak egyetlen kölcsönösszeget fizetett vissza, ezért a tőketartozása végül 7.800.000 forintra emelkedett, és a visszafizetés biztosítására a k-i ingatlant - a felperes tudta és hozzájárulása nélkül - a II. rendű alperes javára bejegyzett jelzáloggal terhelte meg.

Az I. rendű alperes előadása szerint a II. rendű alperessel szemben fennálló tartozás a késedelmi kamatokkal együtt 13.650.000 forint.

Az ingatlanok forgalmi értéke a következő:

1/a. B., H. utcai lakás	10.736,.860 forint,
1/b. B., P. utcai lakás	7.000.000 forint,
(ezt az adásvételi szerződés igazolja)	
1/c. K-i ingatlan	8.104.327 forint,
25. B., Váci úti lakás	7.500.000 forint,
Ingatlanok forgalmi értéke összesen:	26.341.187 forint,
Ennek fele összege egyik fél jutója:	13.170.593 forint.

Az ingóságok értéke a különváláskor:

2. Suzuki személygépkocsi	1.420.000 forint,
3. szekrény	90.000 forint,

4. ülőgarnitúra	30.000 forint,
5. komód	20.000 forint,
6. asztal	30.000 forint,
7. szőnyeg	10.000 forint,
8. előszobai asztal székekkel	20.000 forint,
9. franciaágy	50.000 forint,
10. tükrös szekrény	40.000 forint,
11. mosógép	40.000 forint,
12. hűtőszekrény	30.000 forint,
13. mikrohullámú sütő	10.000 forint,
14. magnó	15.000 forint,
15. hifi	20.000 forint,
16. videó	15.000 forint,
17. TV	30.000 forint,
18. I. rendű alperes folyószámláján	11.090.966 forint,
19. I. rendű alperes betétkönyvében	2.395.039 forint,
20. felperes folyószámláján	118.139 forint,
21. üzletkészlet	
- felperes szerint	450.000 forint,
- I. rendű alperes szerint	0 forint,
22. I. rendű alperes A. testvérének tartozás	
- felperes szerint	0 forint,
- I. rendű alperes szerint	7.180.154 forint,
23. I. rendű alperes Z. testvérének tartozás	
- felperes szerint	0 forint,
- I. rendű alperes szerint	12.159.451 forint,
24. II. rendű alperesnek tartozás	
- felperes szerint	0 forint,
- I. rendű alperes szerint	13.650.000 forint.

A felperes keresetében házastársi vagyontársaság jogcímén az 1/2 arányú tulajdonjogának megállapítását kérte

- 1./ a B., H. utca 5. II/3. szám alatti lakásingatlanra,
- 2./ a K., Sz. út 38. szám alatti ingatlanra, valamint
- 3./ a B., P. utca 35. III/15. szám alatti lakásingatlanra vonatkozóan.

Kérte továbbá a közös ingatlanokon fennálló tulajdonközösség megszüntetését akként, hogy a B., H. utcai ingatlant adja a bíróság az ő kizárólagos tulajdonába, a k-i ingatlannak az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonában való meghagyása, valamint az I. rendű alperes által eladott B., P. utcai ingatlan vonatkozásában - az adásvételi szerződésben feltüntetett 7.000.000 forinttal szemben - a 7.800.000 forintos valós eladási árnak a volt házastársak közötti elszámolása mellett.

Kérte végül a közös ingóságok akként történő megosztását, hogy a vagyonszármazékok 2-17. tételeiben felvett ingóságokat összesen 1.950.000 forint értékben, valamint a 18-19. tételben felvett

készpénz felét adja a bíróság az ő kizárólagos tulajdonába a 20. tételben felvett készpénz fele részének az I. rendű alperes javára való elszámolása mellett, állapítsa meg, hogy a II. rendű alperessel szemben fennálló és a k-i ingatlant terhelő tartozás az I. rendű alperes adóssága, és rendeljen el az ingatlanra vonatkozóan biztosítási intézkedést.

Az I. rendű alperes mindhárom ingatlan vonatkozásában a felperes tulajdonjogának a megállapítása, valamint a k-i ingatlant terhelő tartozás I. rendű alperesi külön adósság-jellegének a megállapítása iránti a kereset elutasítását kérte arra való hivatkozással, hogy az ingatlanok az ő kizárólagos tulajdonát képezik, a vitás adósság pedig közös adósságnak minősül akkor is, ha a felperes erre az ingatlanra vonatkozó tulajdonjogot nem szerez.

Kérte viszont annak megállapítását, hogy a B., V. út 170. mfszt. 15. szám alatti ingatlan 1/2 részilletősége az ő tulajdonát képezi.

A II. rendű alperes a felperessel szemben követelést nem érvényesített.

Az első fokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az I. rendű alperes 1/1 arányú tulajdonaként nyilvántartott B., H. u. 5. II. em. 3. szám alatti lakásingatlan a felperes és az I. rendű alperes 1/2-1/2 arányú közös tulajdonát képezi, egyenként 5.368.430 forint értékben, a K., Sz. utca 38. szám alatti ingatlan a felperes és az I. rendű alperes 1/2-1/2 arányú közös tulajdonát képezi, egyenként 4.052.163 forint értékben, a B., P. utca 35. III/15. szám alatti ingatlannak pedig a felperes és az I. rendű alperes 1/2-1/2 arányú közös tulajdonát képezte, egyenként 3.750.000 forint értékben házastársi vagyonközösség címén.

A fenti ingatlanokon fennálló tulajdonközösséget megszüntette akként, hogy a P. utcai ingatlan tulajdoni viszonyait nem érintette, a B., H. utca 5. II/3. szám alatti ingatlant 1/1 arányban a felperes, míg a K., Sz. utca 38. szám alatti ingatlant 1/1 arányban az I. rendű alperes tulajdonába adta és kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 5.066.266 forintot 90 nap alatt értékkiegyenlítés címén, valamint ugyanezen idő alatt a H. utcai lakásból költözzön ki és jelentkezzen ki.

Elrendelte az illetékes földhivatalnak az ítélet jogerőre emelkedése után történő megkeresését a B-i 76561/50/A/90. helyrajzi szám alatt felvett ingatlan vonatkozásában az I. rendű alperes 2/7. sorszám alatti 1/1 arányú tulajdonjogának a törlése és a felperes 1/1 arányú tulajdonjogának házastársi vagyonközösség jogcímén történő bejegyzése, valamint az elsőfokú bíróság 10.P.IV.20.767/2004/2. számú végzése alapján bejegyzett perfeljegyzés törlése végett.

A volt házaspár közös ingó vagyonát külön osztotta meg akként, hogy mindkét fél tulajdonába adta a már birtokukban tartott tárgyakat, valamint a folyószámláikról kiváltott pénzeiket, és kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 90 nap alatt értékkülönbözet címén 6.683.933 forintot.

A K., Sz. utca 38. szám alatti, a Földhivatal által 1703/1. helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanra biztosítási intézkedést rendelt el, megállapítva, hogy az ezen ingatlanra vonatkozóan a II. rendű alperessel szemben fennálló hiteltartozás az I. rendű alperes külön adóssága.

Kötelezte a felperest és az I. rendű alperest, hogy fizessenek meg az államnak külön felhívásra az ott közölt időben és módon személyenként 352.505 forint le nem rótt illetéket, az I. rendű alperest pedig arra is, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 15.000 forint részperköltséget.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét és az I. rendű alperes viszontkeresetét elutasította.

Az ítélete felülvizsgálati eljárással érintett részének indokolása szerint a B. T.u. 152. szám alatti lakás a volt házaspár által az esküvőre kapott, és ezért közös vagyonnak minősülő készpénzből került megvásárlásra, a B., P. utca 35. szám alatti lakás 1.600.000 forintos vételárának a kifizetéséhez pedig - többek között - az annak megszerzését megelőzően eladott T. utcai lakás 600.000 forintos eladási ára nyert felhasználást. Az I. rendű alperes arra hivatkozott ugyan, hogy az utóbbi lakás megvásárlásához a testvére hozott valutát a részére, az ehhez szükséges devizahatósági engedély meglétét azonban - noha ennek hiányában az említett időszakban nem lehetett valutát áthozni a határon - nem igazolta, ezért az elsőfokú bíróság elfogadta a felperes azon tényállítását, hogy a teljes vételár közös pénzből került kifizetésre.

Hasonlóképpen nem adhatott USA dollárt az I. rendű alperesnek a két testvére - noha az I. rendű alperessel egyezően mindketten ezt állították - a B., H. utcai lakás és a k-i ingatlan megvásárlására sem, hiszen külföldi állampolgár devizahatósági engedély nélkül a vitás időszakban valutát nem hozhatott be, devizahatósági engedélyt pedig egyikük sem tudott felmutatni. Nem adna alapot az ingatlan I. rendű alperesi különvagyonai jellegének a megállapítására a hivatkozott ajándékozás bizonyítottága sem. Az I. rendű alperes ugyanis maga is elismerte, hogy a kapott USA dollárt az üzletbe forgatta be, azaz a közös vagyonba adta, majd ebből kereskedett, és ezáltal keresményre tett szert, ami azonban közös vagyonnak minősül.

A folyószámlán lévő összeget az I. rendű alperes nem az életközösség megszűnésekor, hanem már 2004. év elején, azt követően kiváltotta, amikor a házaspár között a vagyoni igények rendezése tárgyában folytatott egyezség reménye - az abban közreműködő ügyvéd által igazoltan - megghiúsult. Önmagában ez a tény azonban nem mentesíti az I. rendű alperest a számlákról felvett összeggel való elszámolási kötelezettsége alól.

Kihagyta az elsőfokú bíróság a közös vagyon mérlegéből az I. rendű alperes által a 22. és 23. tételbe felvenni kért és állítása szerint a testvéreivel szemben fennálló tartozásokat, mert - a fentebb kifejtettek szerint - az I. rendű alperes testvérei külföldi állampolgárként nagy összegű valutát nem hozhattak behozatali engedély nélkül, a 24. tétel alatti tartozást pedig - mely már nagyobb értéket jelent, mint az ingatlan forgalmi értéke - nem lehetett a felperes adósságának tekinteni, amikor arról a felperes nem tudott.

Az elsőfokú ítélet ellen az I. rendű alperes fellebbezést, a felperes pedig csatlakozó fellebbezést nyújtott be.

A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletét részben és akként változtatta meg, hogy a Földhivatalnál 1703/1.hrsz. alatt bejegyzett, és természetben K., Sz. u. 38. szám alatti ingatlanra a II. rendű alperes javára bejegyzett jelzáloggal biztosított 7.800.000 forint és járulécai kölcsöntartozásra az I. rendű alperes külön adósságának a megállapítása helyett azt egészében az I. rendű alperesre hárította (a felperesnek a külön adósság megállapítása iránti keresetét elutasítva). A kölcsön fele összege felperes által történő kiegyenlítése ellenértékeként adva a k-i ingatlanból házastársi közös vagyon jogcímén a felperest megillető 1/2 tulajdoni hányadot az I. rendű alperes tulajdonába. (Nem érintve az ingatlan-nyilvántartás szerint eddig is az ő kizárólagos tulajdonát, és az ingatlan 1/1 arányú I. rendű alperes tulajdonára bejegyzett jelzálogjogot sem.)

A már bejegyzett jelzálogra tekintettel mellőzte az ingatlanra az első fokú bíróság által elrendelt biztosítási intézkedést.

A felperes és az I. rendű alperes közös tulajdonát képező B. 76561/50/A/90. hrsz. alatt felvett, és természetben a H. u. 5. II. em. 3. szám alatti ingatlan vonatkozásában a tulajdonközösség elsőfokú, és a másodfokú bíróság által helybenhagyott, megszüntetési módja eredményeként az I. rendű alperest terhelő elszámolási kötelezettségre tekintettel (az általa értékesített ingatlan értékével kapcsolatban az ítélet indokolásában az elírási hibából eredő 7 millió forintos forgalmi értéket 7.500.000 forintra kijavítva) megállapította, hogy a felperest megváltási ár nem terheli.

Ehelyett az I. rendű alperest kötelezte a felperes részére összesen és 90 nap alatt - a B. H. utcai ingatlan I. rendű alperes által történő kiürítési kötelezettsége érintetlenül hagyása mellett 4.355.503 forint megfizetésére. (Melyből az I. rendű alperes által eladott ingatlan eladási árának a felperest megillető része 3.750.000 forint, a H. utcai ingatlannal kapcsolatban pedig a felperes terhére elszámolandó I. rendű alperesi hányad ellenértéke 5.368.430 forint.)

Mellőzte az első fokú marasztalást 5.066.266 forint és 6.683.933 forintot tekintve.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.

Kötelezte az I. rendű alperest a le nem rótt 700.000 forint fellebbezési illetékből 550.000 forintnak, a felperest pedig a fennmaradó 250.000 forintnak külön felhívásra az államnak való megfizetésére. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 85.000 forint másodfokú részperköltséget.

A döntését - egyebek mellett - azzal indokolta, hogy alappal kifogásolta ugyan az I. rendű alperes az elsőfokú ítélet indokolásbeli hiányosságait, e hiányosságok azonban - beleértve a vagyonközösségi perekben az ítélezési gyakorlat által megkövetelt vagyonmérleg felállítását is - a terjedelmes peranyag alapján a másodfokú eljárásban pótolhatók voltak, ezért az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem adtak alapot.

Alappal hivatkozott az I. rendű alperes a fellebbezésében arra, hogy a II. rendű alperessel szemben fennálló, és a kistarcsai ingatlant terhelő jelzálogjog alapját képező kölcsöntartozás nem az ő különadósságát, hanem a volt házaspár közös adósságát képezi. Az I. rendű alperes által az életközösség ideje alatt (több részletben) felvett - és részint a jövedelmet biztosító tevékenységével, részint pedig a napi szükségletekkel összefüggően felhasznált - hiteltartozást a Csjt. 30. § (2) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel közös tartozásnak kellett tekinteni. Ez a tartozás ugyanis akkor sem képezhetné az I. rendű alperesnek a II. rendű alperessel, mint a kölcsönadó harmadik személlyel szembeni különadósságát, ha arról a felperes esetleg valóban nem tudott, mert a különadósság megállapításához a kölcsönadónak azt kellett volna tudnia, hogy a felperes a kölcsön felvételéhez nem járult hozzá. Ilyet pedig a felperes nem bizonyított. A felperes kölcsönügyletről való tényleges tudomása hiányának ugyanis nem a házastársak és a harmadik személyek közötti külső jogviszonyban, hanem csak a házaspár egymás közötti, belső jogviszonyában lehetne jelentőséget tulajdonítani, és e jogviszonyban is csak akkor, ha a kölcsön különvagyonra való fordítása bizonyítást

nyer. A felperes azonban olyan körülményt (bűncselekmény, szabálysértés okozta kár, munkaviszonyból eredő bizonyos felelősség, szerencsejátékra, különvagyonra fordítás) sem bizonyított, ami a volt házasfelek egymás közötti jogviszonyában a különadósság megállapítását megalapozná.

Azt ugyanis a peres felek lényegében egyezően adták elő, hogy az I. rendű alperes a kölcsönöket részben a házasfelek közös gazdálkodása körébe eső és a jövedelmét is biztosító „üzleti” tevékenysége (kereskedése), részben pedig a felperessel közös életvitelét szolgáló szükségletek fedezése körében használta fel, míg a II. rendű alperes hivatkozott arra is, hogy közös üzlet nyitásának a reményében nyújtott több részletben kölcsönt az I. rendű alperesnek. Ebből pedig az következik, hogy a Csjt. 27. §-ának (1) bekezdése szerint a vitás kölcsöntartozás éppen úgy a volt házasfelek közös adóssága, mint ahogyan az „üzleti” tevékenység haszna is a vagyonközösséghez tartozott – függetlenül attól, hogy az említett tevékenységet – a felek hallgatólagos megállapodása alapján – egyedül az I. rendű alperes folytatta saját belátása szerint. Külön is kiemelte a másodfokú bíróság azt, hogy a Csjt. 30. § (2)-(5) bekezdései a harmadik személlyel szemben fennálló felelősséget, és nem a volt házasfelek egymás közötti jogviszonyát szabályozzák.

A közös adósság felperesre eső fele részének a volt házasfelek közötti elszámolása során a másodfokú bíróság figyelemmel volt arra is, hogy az ingatlant a II. rendű alperes javára, a vele szemben fennálló kölcsöntartozás biztosítására bejegyzett jelzálogjog terheli, és a II. rendű alperes az elsőfokú ítéletnek az I. rendű alperesi különadósság megállapítására vonatkozó rendelkezése ellen fellebbezéssel nem élt, ez a tény pedig a kölcsönkövetelésének az I. rendű alperes általi átvállalásához való hozzájáró nyilatkozataként is értelmezhető. Erre tekintettel a vitás közös adósság – Pp. 31. §-ának (5) bekezdése (helyesen: a Csjt. 31. §-ának (5) bekezdése) szerinti arányosság és méltányosság követelményeinek megfelelő – rendezésére csak olyan módon látott lehetőséget, hogy annak viselését teljes egészében az I. rendű alperesre hárította a k-i ingatlan felperest megillető 1/2 tulajdoni hányada fejében. A II. rendű alperes a perben úgy nyilatkozott, hogy a kölcsönkövetelését csak abban az esetben igényelné az I. rendű alperes mellett a felperestől is, ha a közös vagyon megosztása során a felperes a k-i ingatlan 1/2 tulajdoni hányadára is igényt támasztana az I. rendű alperessel szemben, az említett ingatlan forgalmi értéke pedig az azt terhelő közös adósság összegével megközelítőleg azonos. Mellőzte ezért a másodfokú bíróság annak a megállapítását, hogy a közös adósság a kamatokkal együtt pontosan milyen összeget tesz ki annak az I. rendű alperes által a II. rendű alperesnek való visszafizetésekor, és a közös vagyon mérlegéből – az I. rendű alperes 1/1 arányú

tulajdonjogának az érintetlenül hagyása mellett - a k-i ingatlant, valamint - a II. rendű alperessel szemben fennálló tartozás felperesre eső 1/2 része viselésének az I. rendű alperesre való áthárítása mellett - a közös adósságot egyaránt kihagyta. Megjegyezte ugyanakkor, hogy a felperes - a volt házaspár egymás közötti - teljesítése folytán az esetleges további késedelmi kamat már egyébként is az I. rendű alperest terheli, mert a k-i ingatlan 1/2 tulajdoni hányadával a felperes a közös adósság reá eső részét az I. rendű alperesnek már átadta.

Alaptalannak találta a másodfokú bíróság az I. rendű alperes által a testvéreitől az életközösség ideje alatt felvett és általuk csak 4-5 év elteltével, az életközösség megszakadása után visszakövetelt további közös vagyoni adósságok létrejöttének tényét, ezért azoknak a vagyonmérleg 22. és 23. tételeibe történő beállítását mellőzte. Az nem vitás, hogy az I. rendű alperessel szemben kibocsátott fizetési meghagyások - ellentmondás hiányában - a Pp. 321. §-ának (1) és 229. §-ának (1) bekezdése alapján az I. rendű alperessel szemben jogerős és végrehajtható határozatokká váltak. Ez azonban még azt nem bizonyítja azt, hogy a felek azokat közösen használták volna fel, és ezért az említett tartozások a házastársi vagyonközösség passzívumait képezhetnék.

A felperessel szemben ugyanis fizetési meghagyás kibocsátására nem került sor, és a felperes I. rendű alperes tartozásáért való - Csjt. 30. §-ának (2)-(3)-(4) bekezdésén alapuló - felelősségének a fennállása vagy annak hiánya pedig az I. rendű alperes testvéreinek, mint harmadik személy hitelezőknek a perbenállása nélkül el sem bírálható. Alappal hivatkozott ugyanis a felperes ezzel szemben arra, hogy ha az I. rendű alperes egyik testvére valóban 1999. augusztusában adott volna a B., H. utcai lakás megvételéhez 8.000.000 forintot, azt nem csak egy évvel később vették volna meg, és az I. rendű alperes nem igazolta azt sem, hogy a vételt megelőzően hol tartotta ezt a jelentő összeget. Az ingatlan adásvételi szerződése ugyanis 2000. szeptemberében kelt és az aláírásának napján csak 2.500.000 forint foglaltó kifizetésére került sor, míg az ezt meghaladó vételárhányad a birtokba lépéskor vált esedékessé. Azt az adásvételi szerződés megkötésében közreműködő ügyvéd tanúvallomása sem támasztotta alá, hogy a lakás megvételére az I. rendű alperes különvagyoni pénzéből került volna sor, és ez lett volna az oka annak, hogy az ingatlan-nyilvántartásba az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonjoga került bejegyzésre. A vitás közös adósság létrejöttének és különváláskori fennállásának tényét megkérdőjelezi - a felperes helyes érvelése szerint - az is, hogy azt az I. rendű alperes az életközösség megszűnésekor, illetve azt követően annak ellenére sem fizette vissza, hogy a mobil betétszámlájáról 2004. január 19-én 2.395.039 forintot, a folyószámlájáról pedig 2004. február 20-án 11.090.966 forintot kivett, és ekkor már tudta azt is, hogy a felperes az

addig mindkettőjük vagyoni ügyeiben eljáró ügyvédhez fordult a vagyontársaságuk megszüntetése érdekében, és ennek módjáról a volt házaspár már tárgyalásokat is folytattak.

Rámutatott ugyanakkor a másodfokú bíróság arra is, hogy a vételár közös adósságból való kifizetésének ténye annak a bizonyítottsága esetén sem kérdőjelezhetné meg az ingatlan közös vagyoni jellegét, hanem csak a közös adósság elszámolására adhatna alapot.

A másodfokú bíróság által felállított vagyonmérleg szerint tehát azok a vagyontárgyak képezik a felek közös tulajdonát, amelyek az életközösség megszakításakor még megvoltak, vagy ahhoz egészen közeli időpontban kerültek csak eladásra, illetve felvételre a különböző folyószámlákról. Ennek megfelelően felvette a közös vagyon mérlegébe az I. rendű alperes által közvetlenül az életközösség megszűnése előtt értékesített B., P. utcai ingatlant, valamint az általa a saját nevére szóló mobil betétszámláról és folyószámláról kiváltott pénzeszegeket is. Azt ugyanis az I. rendű alperes még a másodfokú tárgyaláson sem kívánta megjelölni, hogy konkrétan mire fordította az általa birtokba vett készpénzt, hanem csak úgy nyilatkozott, hogy abból valamilyen adósságokat fizetett vissza.

Ezt a tényt pedig a Pp. 164.§ (1) és a Csjt. 27. § (1) bekezdése szerint is csak a terhére lehetett értékelni, mint ahogyan azt is, hogy az együttélés alatt vásárolt, és a felperes keresete szerinti ingatlanokra a közös vagyoni vélelemmel szemben a különvagyon meglétét és annak a kérdéses ingatlanokra fordítását hitelt érdemlően egymagában érdekelt testvérei vallomása, az általuk készített vagy készíttetett okiratok nem bizonyítják. Megjegyezve, hogy éppen a közös vagyoni vélelmet támogató érdektelen tanúvallomások (szerződést kötő ügyvéd, eladó) állnak rendelkezésre.

A felek közös vagyonába tehát az alábbi megosztható vagyontárgyak, illetve a helyébe lépett értékek tartoznak:

Felperesnél I. rendű alperesnél		
1/a. B., H. u. 5.	10.736.860	
1/b. B., P. u. 35.		7.500.000
2. Suzuki személygépkocsi	1.420.000	
3-17. ingóságok	450.000	
18. az alperes folyószámlájáról kivett összeg		11.090.966
19. a mobil betétszámláról kivett összeg		2.395.039
20. a felperes lakossági folyószámláján lévő pénz	118.139	
21. az üzletkészlet értéke		450.000
Összesen:	12.724.999	21.436.005

A teljes közös vagyoni érték tehát 34.161.004 forint, az egy főre jutó érték pedig ennek fele, azaz 17.080.502 forint.

Ehhez képest a felperesnél (17.080.502 - 12.724.999 =) 4.355.503 forinttal kevesebb, az I. rendű alperesnél pedig (21.436.005 - 17.080.502 =) 4.355.503 forinttal több érték van, amelyet az I. rendű alperes köteles a felperesnek megfizetni, és az ítélet rendelkező részében foglaltak szerint az I. rendű alperest terheli a feleknek a II. rendű alperes felé fennálló, ki nem egyenlített közös adóssága.

Alaptalannak találta a másodfokú bíróság a felperes csatlakozó fellebbezésében írt azt a kifogását, hogy a jelen perben már ne lenne alkalmazható az a vagyonközösségi perekben irányadó speciális - a Legfelsőbb Bíróság 10. sz. Polgári Kollégiumi állásfoglalása VIII/g. pontja szerinti - költségviselési szabály, hogy a készkiadást - így a felmerült illetékköltséget is megfizetve - a felek egyebekben a költségeiket maguk viseljék, és ennek az első fokú bíróság döntése lényegében megfelelt.

Az I. rendű alperes azonban tévesen érvel a PK 10. számú állásfoglalás azon idejétmúlt rendelkezésével, hogy őt vállalása ellenében a házastársi közös lakásból - megfelelő ellentételezés mellett, ami az elszámolással megtörtént - ne lehetne kiköltöztetni. A felperes tulajdonosi jogait sértő azon magatartásával, hogy oda új családját is befogadta, szintén alaptalanul vet ellent a felperesi megváltásnak, és az ő (családjával együttes) kiköltözésre kötelezésének. Az a magatartása pedig, hogy a közös vagyon jelentős részét igyekezett a megosztás alól kivonni, a felperes teljesítőképességének az igazolását szükségtelenné tette. Mint ahogy a természetbeni lehetséges megosztást épp a felperesnek a lakásingatlanok a magához váltása szolgálja inkább, hisz fordított esetben az I. rendű alperes értékkiegyenlítésre kötelezése még magasabb lenne.

A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes felülvizsgálati, a felperes pedig csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel élt.

Az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelme elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének - tartalmát tekintve - a részbeni hatályon kívül helyezésére, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének a részbeni megváltoztatására és

- a közös vagyon tiszta értékének 9.275.726 forintban, a házaspár közös vagyoni jutójának 4.637.863 forintban történő megállapítására,
- a B., H. utcai lakás elhagyására való kötelezésének a mellőzésére, az említett ingatlan felperes tulajdonát képező 1/2 tulajdoni hányadának az ő kizárólagos tulajdonába adására és a felperest

megillető 2.649.724 forint értékkülönbözet megfizetésére való kötelezésének a méltányosság jogcímén való mellőzésére,
- a testvéreivel szemben fennálló tartozások és azok járulékai közös adósságként történő elszámolására, valamint
- a k-i ingatlan és az azt terhelő közös adósság vagyonmérlegbe való beállítására,
másodsorban pedig mindkét fokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére, továbbá az első- és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítására irányult.

A volt házasfelek közös aktív vagyonának értékét 42.265.331 forintban, a közös tartozások összegét 32.989.605 forintban, a közös vagyon tiszta értékét 9.275.726 forintban, ennek a volt házasfeleket megillető fele részét pedig 4.637.863 forintban kérte megállapítani, amelyhez képest a felperesnél 1.988.139 forint, az I. rendű alperesnél pedig 7.287.587 forint érték van, ezért a felperesnek 2.649.724 forint értékkülönbözet jár.

A felülvizsgálati kérelmének részletesen kifejtett indokai szerint a jogerős ítélet általa sérelmezett rendelkezéseinek az alapjául szolgáló tényállás megállapításának a módja és a perben eljáró bíróságok érdemi döntése a Csjt. 27. §-ának (1) bekezdését, 30. §-ának (2) bekezdését, 31. §-ának (2)-(3) és (4) bekezdését (helyesen: 31. §-ának (2)-(3) és (5) bekezdését), a Ptk. 148. §-ának (2) bekezdését, valamint a Pp. 193. §-át és 195. §-ának (1) bekezdését sérti, és ellentétes a Legfelsőbb Bíróság PK 10. számú állásfoglalásában, továbbá a P.törv.V.20.032/1976., P.törv.II.20.253/1977. számú, illetőleg a BH 1977/2., PJD VII.264., BH 1978/1/26. és PJD VIII.248. száma alatt közzétett eseti döntéseiben foglaltakkal is.

A felperes a csatlakozó felülvizsgálati kérelmében - annak tartalma szerint - a jogerős ítélet II. rendű alperessel szemben fennálló és a k-i ingatlanra terhelte jelzálogjoggal biztosított tartozást a házasfelek közös adósságává minősítő, a közös vagyon természetbeni megosztása folytán az I. rendű alperest vele szemben terhelő pénzbeni megtérítés összegére vonatkozó, valamint az elsőfokú perköltség viseléséről rendelkező elsőfokú ítéleti döntést helybenhagyó és a másodfokú perköltség viseléséről szóló rendelkezéseinek a hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróság ítélete II. rendű alperessel szemben fennálló tartozást az I. rendű alperes különadósságának minősítő rendelkezésének a helybenhagyását, a mérlegkülönbözeti térítés összegének 9.675.503 forintra történő felemelését, valamint mindkét fokú eljárásban a keresetének, az ügyvédi díjmegállapodásának és az ügyvédi díjszabási rendelet 2. §-ának (az ügyérték százalékos arányának) megfelelő - a pernyertességgel arányos - összegű ügyvédi díj megállapítását a perköltségen belül, a másodfokú eljárásban pedig -

ugyancsak a pernyertesség-pervesztesség arányában - az elsőfokú eljárásban járó összeg felének megállapítását kérte.

A csatlakozó felülvizsgálati kérelmének részletesen kifejtett indokai szerint a jogerős ítélet általa sérelmezett rendelkezései a Csjt. 27. §-ának (1) bekezdését, 30. §-ának (2) bekezdését és az (5) bekezdése (helyesen: Csjt. 31. §-ának (5) bekezdése) alapján alkalmazandó Ptk.-nak a színlelt szerződésre vonatkozó szabályait, a Csjt. 31. §-át, valamint a Pp. 81. -át és Legfelsőbb Bíróság PK 10. számú állásfoglalását sérti.

Az I. rendű alperes csatlakozó felülvizsgálati és a felperes felülvizsgálati ellenkérelme kölcsönösen a jogerős ítélet másik volt házastárs által támadott rendelkezésinek a hatályban tartására irányult.

A II. rendű alperes felülvizsgálati, illetve csatlakozó felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

- o -

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. A Pp. 270. §-ának (2) bekezdésében és 271. §-a (1) bekezdésének a) - b) és 1) pontjában foglaltakból az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásnak, mint rendkívüli perorvoslatnak csak az lehet a tárgya, ami a fellebbezési eljárásnak, mint rendes jogorvoslatnak is tárgya volt.

A felperes az elsőfokú ítélet elleni csatlakozó fellebbezésében kizárólag az I. rendű alperest terhelő perköltség és eljárási illeték összegének a felemelését kérte, nem sérelmezte azonban azt, hogy az elsőfokú bíróság által az ő tulajdonába adott és a terhére elszámolt, de az I. rendű alperes által birtokolt ingóságoknak - többek között a Suzuki személygépkocsinak - az I. rendű alperes általi kiadására való kötelezését elmulasztotta.

A Pp. 273. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján mellőzte ezért a Legfelsőbb Bíróság a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme Suzuki személygépkocsi 1.420.000 forintos értéke javára való elszámolására irányuló részének az érdemi elbírálását.

II. A jogerős ítélet a felülvizsgálattal támadott körben a peres felek egymással ellentétes előadásának, a kihallgatott tanúk vallomásának, a perben kirendelt igazságügyi szakértők

véleményének, valamint a becsatolt okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, és a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek egyébként is megfelelően történő értékelése alapján, megalapozottan állapította meg a tényállást.

Ennek során a bizonyítási teher Pp. 164. § (1) bekezdésében foglalt főszabályának, valamint a törvényes vélelmekkel szembeni bizonyítás Pp. 3. §-ának (5) bekezdésében foglalt kivételes szabályának a helyes alkalmazásával értékelte kölcsönösen mindkét volt házaspár terhére mindazon tények bizonyítatlanságának a következményeit, amelyek vonatkozásában a jogilag releváns tényt állító félnek állott érdekében az, hogy az ellenérdekű fél tagadásával szemben a saját tényállításait, a házastársi közös vagyon Csjt. 27. §-ának (1) bekezdése szerinti törvényes vélelmével szemben pedig a saját különvagyonára hivatkozó tényállításait a bíróság valóban fogadja el.

Téves az I. rendű alperesnek az a felülvizsgálati érvelése, hogy a testvéreivel szemben fennálló és a vagyonmérleg 22. és 23. tételeibe felvenni kért kölcsöntartozások közös vagyoni jellegére vonatkozó tényállításait közokiratokkal bizonyította.

A Pp. 193. §-a szerint a bíróság nem köteles mellőzni, hanem csak mellőzheti az egyéb bizonyítást olyan tényállásra vonatkozóan, amely okirattal bizonyítható, a Pp. 195. §-ának (1) bekezdése értelmében pedig az olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül, a megszabott alakban állított ki, mint közokirat csak a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valódiságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját bizonyítja teljesen,

Az idézett törvényhelyek nyelvtani értelmezéséből az következik, hogy az I. rendű alperes testvéreinek a palesztin hatóság által kiállított közokiratba foglalt nyilatkozatai mindössze azt bizonyítják, hogy a testvérei az okiratok kiállításának napján az abban foglalt nyilatkozatokat megtették. Nem bizonyítják azonban azt, hogy egyrészt a megtett nyilatkozatok tartalma valós, másrészt az általuk az I. rendű alperesnek állítólag átadott pénzüsszegek valóban az általuk megjelölt és az I. rendű alperes által hivatkozott közös vagyoni célokra nyertek felhasználást.

A becsatolt tulajdoni lap másolatok, a magyar bíróság által kibocsátott jogerős fizetési meghagyások és az azok alapján az I. rendű alperes testvéreinek, mint végrehajtást kérőknek a javára földhivatal által a H. utcai lakás tulajdoni lapján széljegyzett végrehajtási jogok ugyanakkor teljesen bizonyítják azt, hogy az I.

rendű alperes testvéreinek mint jogosultaknak a kérelmére a bíróság fizetési meghagyást bocsátott ki az I. rendű alperes ellen, amelyek ellentmondás hiányában, tehát anélkül emelkedtek jogerőre, hogy azokat a bíróság érdemben elbírált volna, de amelyeknek a Pp. 321. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanolyan hatálya van, mint a jogerős ítéletnek. Bizonyítják ugyanakkor azt is, hogy az I. rendű alperes testvérei a kölcsön visszafizetése iránti igényeiket a felperessel szemben sem bírósági eljáráson kívül, sem fizetési meghagyás útján nem érvényesítették, ezért a felperes a perenkívüli eljárásokban való részvételének hiánya miatt a fizetési meghagyások ellen - az I. rendű alperes téves érvelésével szemben - ellentmondással nem is élhetett.

A jogerős ítélet által helyesen kiemelt tények és körülmények, valamint a fentebb kifejtettek mellett kétségesse teszi az I. rendű alperesi tényállítások valódiságát az is, hogy a jogerős fizetési meghagyások alapján az alperes testvérei csak a H. utcai volt közös lakásingatlanra vonatkozóan kérték a végrehajtás elrendelését, holott az állítólagos egyik kölcsöntartozást nem ennek, hanem a k-i ingatlanak a megvételére, valamint az ott folytatni kívánt közös üzleti tevékenység céljára nyújtották, miközben ugyanezen célra a II. rendű alperes is jelentős kölcsönösszeget adott át az I. rendű alperesnek, és ennek biztosítására az utóbbi ingatlant az I. rendű alperes jelzálogjoggal is megterhelte.

Helyesen járt el tehát mindkét fokú bíróság akkor, amikor a vitás kölcsöntartozásokkal kapcsolatos tényállás megállapítása során az I. rendű alperes által hivatkozott közokiratok adatai mellett az egyéb bizonyítékokat is mérlegelése körébe vonta.

Arra pedig a Legfelsőbb Bíróság már számos eseti döntésében rámutatott, hogy nem tekinthető a megállapított tényállás sem iratellenesnek sem megalapozatlannak akkor, ha egyes bizonyítékokkal ellentétes ugyan de azt más bizonyítékok hitelt érdemlően alátámasztják.

A Pp. 270. § (2) és 275. § (3) bekezdésében foglaltakból viszont az következik, hogy a tényállás megállapításának a módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének, a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye.

III.1. Téves az I. rendű alperesnek az a felülvizsgálati érvelése, hogy a jogerős ítéletnek a H. utcai lakás kiürítésére kötelező rendelkezése a Ptk. 148. §-ának (2) bekezdését és a Legfelsőbb Bíróság PK 10. számú állásfoglalásának I. pontjában foglaltakat sértene azért, mert a házasság felbontásával összefüggésben a

bíróság a közös lakás használatának rendezése tárgyában nem döntött, ezért önmagában a közös tulajdon megszüntetése okából, illetve annak érdekében a lakás elhagyására csak kivételesen, akkor lett volna kötelezhető, ha a lakásból való önkéntes kiköltözést vállalta volna, vagy ha a korábbi magatartására tekintettel a lakáshasználati jogának megszüntetése lett volna indokolt (BH 1994/9/480.). E feltételek hiánya miatt azonban - a bennlakásának tényére tekintettel - legfeljebb a felperes tulajdoni hányadának a megfelelő ellenérték fejében történő magához váltására és ennek során a saját bennlakása értékcsökkentő hatásának a viselésére lett volna kötelezhető.

A Ptk. 148. §-ának (2) bekezdése nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy a tulajdonjogát - megfelelő ellenérték fejében - elvesztő bentlakó tulajdonostársat ne lehetne az ingatlan elhagyására kötelezni.

A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma - a BH 2008/8. számában közzétett - a PK 10. számú állásfoglalás meghaladottá nyilvánításáról és a közös tulajdon megszüntetésének egyes kérdéseiről szóló 1/2008. (V. 19.) vélemény nyilvánításának I. pontja szerint ugyanis a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma a PK 10. számú állásfoglalását meghaladottnak tekinti, a II. pontja értelmében pedig ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése esetén az abban lakó volt tulajdonostársat a bíróság kiköltözésre kötelezi. Ha azonban ez méltányos érdekét súlyosan sértené, a bennlakó volt tulajdonostárs kivételesen az ingatlanban való benntaradásra is feljogosítható. Ilyen esetben a bíróság ítéletében meghatározza a bennlakó volt tulajdonostárs lakáshasználatának jogcímét. Ez történhet a felek megállapodása alapján, vagy haszonélvezeti jog, illetve használat jog bíróság által történő alapításával.

Az idézett vélemény nyilvánítás a jogerős ítélet meghozatalakor már hatályban volt, az I. rendű alperes pedig az ingatlanban való benntaradásra történő feljogosítására irányuló kérelmet vagylagosan - a felperesi magához váltás esetére - sem terjesztett elő, és az ilyen kérelme teljesítésének a feltételei annak előterjesztése esetén sem álltak volna fenn.

A felperes tulajdoni hányadának a magához váltására nem hajlandó és állítólag nem is képes I. rendű alperes ugyanis a felperes válási szándékáról való tudomásszerzését követően a volt házastárs teljes közös vagyonát önhatalmúan birtokba vette, a vagyonszösséghez tartozó P. utcai ingatlant egyoldalúan értékesítette, annak eladási árát és a közös készpénzt a felperes elől gyakorlatilag elrejtette, a II. rendű alperessel és a testvéreivel szemben állítólag fennálló tartozásokkal kapcsolatban a felperes érdekeivel és feltehető akarataival - a később kifejtendők szerint - nyilvánvalóan

ellentétes olyan egyoldalú jognyilatkozatokat tett, amelyek eredményeként a k-i ingatlanra jelzálogjog, a H. utcai lakásra pedig végrehajtási jogra vonatkozó széljegy került bejegyzésre, az életközösség megszűnése után pedig az utóbbi ingatlanba az új házastársát és a vele közös két kiskorú gyermekét is befogadta, a körülményeit pedig - gyermekgondozási segély igénybevétele és a feleségének havi 20.000 forint munkabér ellenében történő alkalmazottkénti foglalkoztatása útján - úgy alakította, hogy az általa hivatkozott állítólagos közös adósságok tőle ne legyenek behajthatók, holott arra maga sem hivatkozott soha, hogy azok a felperes különadósságát képeznék.

Ilyen körülmények mellett az I. rendű alperesnek a lakásban való bennmaradásra való feljogosítása sokkal súlyosabban sértené a volt házaspár - Csjt. 31/B. §-a (2) bekezdése szerinti - önálló lakáshasználati joggal rendelkező két közös kiskorú gyermekének, valamint az őket gondozó és az I. rendű alperes tulajdoni hányadának a magához váltására is hajlandó felperesnek a méltányos érdekeit, mint amennyire az I. rendű alperesnek a lakás kiürítésére való kötelezése reá nézve - elvileg - jelenthet.

A jogerős ítélet I. rendű alperes által sérelmezett rendelkezése tehát a Ptk. 148. § (2) bekezdésének és a hivatkozott PK vélemény főszabályának megfelel.

2. Alaptalanul hivatkozik az I. rendű alperes arra, hogy a jogerős ítéletnek az A. utónevű testvérével szemben fennálló 4.400.000 forint, valamint a Z. utónevű testvérével szemben fennálló 8.100.000 forint kölcsöntartozásnak, valamint azok 2004. április 20. napjától a kifizetés napjáig járó évi 20 %-os kamatának a vagyonszármazék 22. és 23. tételeibe közös adósságként történő beállítására irányuló kérelmét elutasító rendelkezése a Csjt. 27. §-ának (1) és 30. §-ának (2) bekezdését sértené.

A Legfelsőbb Bíróság számos eseti döntésében rámutatott már arra, hogy a házastársak egymás közötti, belső jogviszonyában az egyes aktív és passzív vagyontárgyak alvagyoni jelegének a meghatározására a Csjt. 27. és 28. §-ai, a közös vagyonnal való korlátozott rendelkezési jog megsértésének a jogkövetkezményeire pedig a Csjt. 30. §-ának (1) bekezdése és 31. §-ának (5) bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 484-487. §-ainak a megbízás nélküli ügyvitelre vonatkozó szabályai az irányadók, a házastársak és a harmadik személyek közötti külső jogviszonyban pedig a Csjt. 30. §-ának (2)-(5) bekezdései alapján kell megítélni az ügyletkötésben részt nem vett házastársnak az ügyletkötő harmadik személlyel szemben fennálló felelősségét (LB Pfv. II. 22. 717/1999/4.).

A volt házaspár egymás közötti, belső jogviszonyára irányadó Csjt.,. 27. §-ának (1) és 28. §-ának (1) bekezdésében foglaltakból

az következik, hogy a házastársak által akár együttesen, akár külön-külön vállalt kötelezettségek alvagyoni jellegének a meghatározása körében nem csak annak van jogi jelentősége, hogy az adott tartozás az életközösség ideje alatt vagy annak megkezdése előtt, illetve annak megszűnése után keletkezett-e, és az a házastársak közös vagy csak valamelyikük kötelezettségvállalásán alapult-e, továbbá, hogy a házastársak és a harmadik személyek közötti külső jogviszonyban az ügyletkötő harmadik személlyel szemben az adott tartozásért csak az ügyletkötésben részt vett (szerződő), vagy az abban részt nem vett (nem szerződő) másik házastárs felelőssége is fennáll-e vagy sem, hanem annak is, hogy az adott tartozás a közös vagyonhoz vagy valamelyik fél különvagyonához tartozó vagyontárgyat terheli-e, illetőleg a közös-, vagy valamelyik fél különvagyonát gazdagította-e.

A Csjt. 27. §-ának (1) bekezdése szerint törvényes vélelem szól ugyan amellett, hogy bármelyik házastársnak az életközösség ideje alatt keletkezett tartozása a házastársak közös adósságát képezi, az életközösség megszűnésekor fennálló tartozások vonatkozásában pedig vélelmezni kell azt is, hogy azok az életközösség ideje alatt jöttek létre.

A felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint azonban nem nyert bizonyítást a perben az, hogy az I. rendű alperesnek a 2004. december 1-jén kelt tartozáselismerésében, valamint az I. rendű alperes A. és Z. utónevű testvéreinek az életközösség megszűnése után, 2004. december 1-jén, december 14-én és 2005. augusztus 1-jén kelt közokiratokba foglalt felszólító levelében és nyilatkozataiban rögzített kölcsönök nyújtására az életközösség ideje alatt valóban sor került és az említett kölcsönök az I. rendű alperes és testvérei által megjelölt közös vagyoni célokra valóban felhasználást nyertek. Ennek valószínűségét ugyanis a per egyéb adatai cáfolták, arra pedig az I. rendű alperes - a fenti II. pontban kifejtettek szerint - tévesen hivatkozott, hogy a becsatolt közokiratok nem csupán az abban foglalt nyilatkozatok megtételének helyét, idejét és módját, hanem azok tartalmának a valódiságát is bizonyítanák.

Helyes ugyan az I. rendű alperesnek az a felülvizsgálati érvelése, hogy a kölcsönszerződés visszterhes ügyletnek minősül, ezért a ténylegesen létrejött ilyen szerződésre az ügyletkötésben részt nem vett házastárs Csjt. 30. §-ának (2)-(3) bekezdésén alapuló hozzájárulásának törvényes vélelme kiterjed, és a kölcsöntartozás visszafizetéséért az ügyletkötő harmadik személy hitelezővel szembeni felelőssége is fennáll.

A közös adósság tényleges létrejötté bizonyítottóságának a hiányában viszont a volt házastársak egymás közötti, belső jogviszonyában közös adósság elszámolásának nincs helye, annak pedig nincs jogi

jelentősége, hogy a volt házastársak és az I. rendű alperes testvérei közötti külső jogviszonyra irányadó Csjt. 30. §-ának (2)-(5) bekezdései szerint a felperesnek a kölcsön visszafizetéséért való felelőssége - annak bizonyítottsága esetén - az I. rendű alperes testvéreivel szemben a közös vagyon reá eső része erejéig fennállna-e vagy sem.

Más kérdés ugyanakkor az, hogy az I. rendű alperes testvérei a felperessel szemben a vitás kölcsöntartozásokkal kapcsolatos igényt sem bírósági eljárásen kívül, sem fizetési meghagyásos eljárás útján nem érvényesítették, az I. rendű alperessel szemben kibocsátott és ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett fizetési meghagyás a felperesnek az I. rendű alperes testvéreivel szemben fennálló felelősségét nem alapozza meg, a felperes és az I. rendű alperes testvérei közötti jogviszony pedig a jelen perben - nevezettek perbenállásának a hiánya miatt - érdemben el sem bírálható

3. Iratellenesen állítja az I. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében azt, hogy a Csjt. 31. §-a szerinti teljes körű vagyoni rendezés elvét sérti az első- és másodfokú bíróságnak az az eljárása, hogy a testvéreivel és a II. rendű alperessel szemben fennálló közös adósságok összegének, valamint a k-i ingatlan értékének a vagyonmérlegbe való beállítást mellőzték.

a./ Az első- és a másodfokú bíróság ugyanis - a fenti 2. pontban már kifejtettek szerint - nem látta bizonyítottnak a I. rendű alperes testvéreivel szemben fennálló tartozások létrejöttének tényét, ezért helyesen járt el akkor, amikor azoknak a vagyonmérleg 22. és 23. tételeibe történő beállítást mellőzte.

b./ Bizonyítottnak találta viszont az, hogy az I. és II. rendű alperesek között a kölcsönszerződés valóban létrejött és az I. rendű alperes által felvett kölcsönösszegek közös vagyoni célokra nyertek felhasználást. Tény ugyan, hogy k-i ingatlant és a II. rendű alperessel szemben fennálló tartozást a másodfokú bíróság a vagyonmérlegből ennek ellenére is kihagyta. A k-i ingatlanra a II. rendű alperes javára bejegyzett jelzálogjoggal biztosított 7.800.000 forint és járulékaiból álló kölcsöntartozás viselését viszont az I. rendű alperesi különadóssági jelleg megállapítása helyett - az erre irányuló felperesi keresetet elutasítva - teljes egészében az I. rendű alperesre hárította át, a kölcsön felperest terhelő fele része általa történő kiegyenlítésének az ellenértékeként pedig a k-i ingatlannak a felperes által házastársi közös vagyon jogcímén megszerzett 1/2 tulajdoni hányadát pedig az I. rendű alperes kizárólagos tulajdonába adta azzal az indokolással, hogy a II. rendű alperessel szemben fennálló közös adósság összege és a k-i ingatlan forgalmi értéke megközelítőleg azonos.

A 7.800.000 forintos tőketartozás az alperesek között létrejött kölcsönszerződés 2004. február 9-én történt megkötése óta az évi 20 %-os mértékű kamatkikötés folytán lényegesen - az I. rendű alperes előadása szerint az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig - 13.650.000 forintra emelkedett ugyan, ez az összeg pedig a k-i ingatlan 8.104.327 forintos értékét kétséggkívül lényegesen meghaladja.

Önmagában ebből a tényből viszont nem következik az, hogy a jogerős ítélet által alkalmazott elszámolási mód jogszabálysértő lenne vagy annak eredményeként a felperes méltánytalan vagyoni előnyhöz jutna az I. rendű alperes terhére. Az I. rendű alperes ugyanis maga sem állította azt, hogy a felperes az alperesek között 2004. február 9-én létrejött szerződés megkötéséhez - a Csjt. 30. §-ának (1) bekezdésében foglalt követelményeknek megfelelően - hozzájárult volna, ezért az említett időpontban a korlátozott rendelkezési jogának megsértésével megkötött szerződés belső jogviszonybeli jogkövetkezményeit - a fenti 2. pontban kifejtettek szerint - a Ptk. megbízás nélküli ügyvitelre irányadó szabályai szerint kell megítélni.

E szabályok analóg alkalmazása szerint pedig az I. rendű alperes egyoldalú rendelkezése („beavatkozása”) nem volt helyénvaló, mert az nyilvánvalóan nem felelt meg a felperes érdekeinek és feltehető akaratának.

Az I. rendű alperes ugyanis a II. rendű alperessel szemben fennálló tartozásának a visszafizetésére viszonylag rövid idejű halasztás engedélyezése ellenében 2004. február 9-én az akkori törvényes mértékű kamatot lényegesen meghaladó mértékű kamatfizetési kötelezettséget vállalt és a tartozás visszafizetésének biztosítására a k-i ingatlant jelzálogjoggal is megterhelte, holott az említett időpontban - a közös vagyonhoz tartozó P. utcai ingatlan eladása, valamint a folyószámláján és mobil betétszámláján lévő összegek kiváltása folytán - a 7.800.000 forintos tőketartozás összegének több mint két és félszeresét kitevő $(7.500.000 + 11.090.966 + 2.395.039 =)$ 20.986.005 forint készpénzzel rendelkezett, amely a vitás közös adósság - felperes érdekeinek és feltehető akaratának megfelelő - teljes visszafizetésére kellő fedezetet nyújtott.

Az I. rendű alperes ezzel ellenétes eljárásának pedig a volt házastársak egymás közötti, belső jogviszonybeli jogkövetkezménye az, hogy az I. rendű alperes felelős a felperes mindazon káráért, amely az egyoldalú ügyletkötése nélkül nem következett volna be. Minthogy pedig az I. rendű alperestől elvárható eljárás esetén a II. rendű alperessel szemben fennálló tőketartozást kamatfizetési kötelezettség, a közös tulajdonú k-i ingatlant pedig jelzálogjog

nem terhelhette volna, a felperesnek az egyoldalú I. rendű alperesi eljárásból eredő kára lényegében az alperesek között 2004. február 9-én létrejött szerződésben kikötött kamatteher őt terhelő fele részével azonos.

Mindezeknek a következménye az, hogy a házaspár egymás közötti jogviszonyában a vitás közös adósság kamatterhe közös adósságnak nem tekinthető, a tőketartozás összegének és a k-i ingatlan értékének a vagyonmérlegbe való beállítása pedig az I. rendű alperesre nézve nem eredményezhetett volna kedvezőbb határozatot az említett tételeknek a vagyonmérlegből való kihagyásánál, a k-i ingatlant terhelő kölcsöntartozás egészének az ingatlan kizárólagos tulajdonjogát is megszerző I. rendű alperesre való áthárítását pedig célszerűségi okok is indokolják.

c./ Téves a felperesnek az az érvelése, hogy az I. és II. rendű alperesek között létrejött kölcsönszerződés - annak színleltsege okából - semmisnek minősülnék.

A Ptk. 207. §-ának (5) bekezdése szerint a színlelt szerződés semmis, ha pedig az más szerződést leplez, a szerződést a leplezett szerződés alapján kell megítélni.

Az idézett törvényhelyhez kapcsolódó ítélkezési gyakorlat egységes abban, hogy a szerződés színleltsege és ebből az okból semmissége csak ún. kétoldalú színleltség esetén, tehát akkor állapítható meg, ha a felek egyáltalán nem akartak szerződést kötni vagy kölcsönösen más tartalmú szerződést akartak kötni, mint amelyet kötöttek.

Az I. és II. rendű alperes szerződéskötési szándéka teljes és kölcsönös hiányát vagy más tartalmú szerződéskötési akarata kölcsönös meglétét már önmagában is cáfolja az, hogy a szerződés alapján a II. rendű alperes jelzálogjoga a k-i ingatlanra bejegyzést nyert. A felperes a perben a szerződés színleltségére még maga sem hivatkozott, hanem csak a II. rendű alperessel szemben fennálló tartozás I. rendű alperesi különvagyonni jellegének a megállapítását kérte, ennek a lehetőségét viszont kizárta az, hogy a vitás szerződés alapján felvett kölcsönösszegek az I. rendű alperes - közös vagyonhoz tartozó - jövedelemszerző tevékenysége körében kerültek felhasználásra.

Ilyen körülmények mellett pedig a házaspár egymás közötti, belső jogviszonyában nincs jogi jelentőség annak, hogy az alperesek között létrejött kölcsönszerződés megkötéséhez a felperes hozzájárult-e vagy sem, hiszen e jogviszonyban a hozzájárulás hiányának a bizonyítottsága sem mentesítené a felperest a közös aktív vagyont terhelő közös adósság reá eső fele részének a viselése alól.

A Csjt. 30. §-ának (2) bekezdése ugyanakkor az I. rendű alperes által az életközösség ideje alatt megkötött - visszterhes jellegű - kölcsönszerződés vonatkozásában a felperes hozzájárulásának a megléte mellett törvényes vélelmet létesít, és e vélelmet a felperes csak annak a bizonyításával dönthette volna meg, hogy a kölcsönadó II. rendű alperes tudott, vagy a körülmények szerint tudnia kellett arról, hogy ő maga a kölcsönszerződéshez nem járult hozzá. A vélelem megdöntése hiányának a házasfelek és a II. rendű alperes közötti külső jogviszonybeli jogkövetkezménye a Csjt. 30. §-ának (3) bekezdése szerint az, hogy az I. rendű alperes által kötött ügyletért a felperes felelőssége a II. rendű alperessel szemben a közös vagyonból reá eső rész erejéig - a II. rendű alperes igényérvényesítése esetén - fennállna, a II. rendű alperes azonban a hivatkozott törvényhely alapján a felperessel szemben sem külön perben, sem a jelen perben semmiféle igényt nem érvényesített.

4. A házastársi közös vagyon megosztása a közös tulajdon megszüntetésének sajátos alakzata, ezért az ilyen tárgyú perekben a perköltség viselésére - a felperes téves csatlakozó felülvizsgálati érvelésével szemben - nem a Pp. általános szabályai, hanem - az első- és a másodfokú bíróság által helyesen alkalmazott - a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma 1/2008. (V. 19.) számú véleménye VII/g. pontjában foglaltak az irányadók.

A kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2)-(5) bekezdése, valamint az It. 74. § (3) bekezdésére tekintettel irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek, valamint a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéknek a viseléséről. A figyelembe vett érték a felülvizsgálati kérelem tekintetében 15.092.363 forint, a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet illetően 5.320.000 forint, az I. r. alperes tiszta pervesztessége tehát a felülvizsgálati eljárásra 9.772.363 forint.

Budapest, 2010. március 9.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő